

M. A. Akşit Koleksiyonundan

Algı

8

Bakmak, Görmek *

M. Arif Akşit***, Zeki Ermiş**,

*Eskişehir Acıbadem Hastanesinde Katarak Ameliyatı sonucunda oluşan farkındalık

**Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hast., Eskişehir

***Uzman Dr. Göz Hastalıkları, Acıbadem Hastanesi, Eskişehir

Engelli olarak görme yeteneğinizin bozulması ve sonra yeniden görmeniz birçok algıyı da burada size hatırlatmaktadır. Bu algıyı, bakmak ve görmek olarak iletmenin bir paylaşım olacağı, farkındalığın sorgulanması boyutu düşünüülerek bu Ünite yazılmıştır.

S ağılığın; sadece sağlıklı olmanın ötesinde olduğu, var olduğumuz şeyleri algılamak, ondan yararlanmak ve anlamını yaşamak önemli olmaktadır.

Görmenin bozulması ve yeniden düzelmesi ile nelere sahip olduğumuzu algılayarak, görmenin önemine farkına vararak, prematüre retinopatisi de akla gelmektedir.

Bu Bölümde, farkındalık kavramı ile **sorun, kusur ve engelli olan bireyler** temelinde bakma ve görme yaklaşımı yapılmaktadır.

Özet

Bakmak ve Görmek

Amaç: Sorun, kusur ve engelli olan bireyler açısından görmeyen veya görme sorunu olanların durumlarını algılamak, farkındalık konusunda bir yaşanan olgular ile düşünce yaklaşımı yapılmıştır.

Dayanaklar/Kaynaklar: Kişisel görme sorunları temelinde yaklaşım yapılmıştır.

Giriş: Görme ve bakma konusunda bazı vurgular yapılarak değerlendirme yapılmaktadır.

Genel Yaklaşım: Görme kusuru olan durumlarda oluşan bakışlar ve düşünceler değinilmektedir.

Yaklaşımlarda bazı boyutlar, 1) Görme kusur olması ile farklı anlamlar oluşur; a) dört-göz ve gözlük ile bir engelli görünümü ile b) daha bilgin görünüm yanında c) net görmenin bireyi başarılı yapma algısı, 2)

Görmeme durumunda düşülen a) sosyal yetersizlik ve b) artık gönül gözü boyutuna girerken, c) net engelin kalkması ile oluşan eşitlik ve d) insan olmanın önemli olduğu algısı ile Evreni farklı görmek, 3) Görme ve bakma algısı ile a) sevgi temelini önemi ve b) Prematürelde bir ışık görme boyutu kazandırmanın bir farklı yaşamı sağlama algısı ve c) görme ile bakma farkındalığının irdelenmesi yapılmaktadır.

Yaklaşım: Bireylerin görme ve bakma farkındalığı ile sevginin değerini algılamaları vurgulanmaktadır.

Sonuç: Bakma ve görme farkındalık boyutu olarak önemli bir duygudur.

Yorum: Gözlerimizi bir süre kapatma ile görme ile bakmanın düşünsel algısı konusu önemi belirgin boyuta çıkılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Farkındalık, bakma ve görme

Outline

Looking and Seeing

AIM: The person with; Impairments, Disabilities and Handicaps, concerning on seeing and being blind, perceive their status, the awareness to see, the thoughts on by personal experience-based situations.

Grounding Aspects: Personal experiences and opinions are the main entity to discuss.

Introduction: Some indications are taken in notice for viewing and keen-sighted awareness.

General Approach: Some concepts on vision problems are discussed as: 1) At myopia; the using glasses thus, changing the appearances; a) from other's perspective disabled sight/four-eyes person! b) intelligent looking one and c) success cause of ability to see, 2) socially recurring as unsighted by cataract development a) to clear seen one, thus, b) considering the insight perception, c) equality at Humanity, d) perceive the Universe from third eye, 3) the consciousness at alive and affectionate perspective by love, 4) by in advance the seeing at preterm retinopathy conditions.

Conclusion: The perceive for looking and seeing, awareness by mind and insight is the prime factor, with love. Looking and seeing, under awareness to be human kind, is prime important.

Key Words: Awareness, looking and seeing

Giriş

İnsan olarak acaba baktığımızı görüyor veya algılıyor muyuz dersiniz! İnsan algısında olanı kavramaya yakındır. Labrador retriever köpeğiniz varsa, onun karakteristiklerini bilerek, gördüğünüzün gerçek ırk veya kırma olduğunu algılayabilirsiniz, beklenen davranışı ile kalça çıkması gibi bazı sorunlarını da oluşmaması için dikkat edersiniz.

Kazakistan gezisinde hastanede hasta gösterip, bir bilgi vermeden tanıyıp tanımayacağım sorgulanmaktaydı, nede olsa Pediatri Profesörü ve Neonatoloji Uzmanı idim, Ventilatörde, belirgin prematürel bulguları olan, pulmoner dismaturasyon nedeniyle, ağır Ventilatörde ve kalp yetmezliğinde idi. Diğer gösterilen ise mikrosefali ve epileptik atakları olan ve dejeneratif beyin hastalıklı çocuktur. Bana göre belirgin iken, onlar ise tanı koymakta zorlanmış olduklarını belirttiler.

Bilen ve tecrübeli olan için açık iken, diğeri için zorluklarla doludur.

Okumak

Kazakistan'da bir bakkalda makarna üstünde yazı dikkatimi çekti. Hepsi Kiril Alfabesinde yazılmış olmasına karşın, Rusça, Özbek ve Kazak olanlar farklı idi. Sordum, okuyamadıklarını ve anlayamadıklarını söylediler. Kazakça ve Rusça eğitim dili olduğu için biliyorlardı. Doğru veya yanlış ama, Ülkelerin haklarının birbirlerini anlamasını diye olduğunu belirttiler.

Kazaklar ile Türkçe konuştuğumuz kelimeler elbet var ama vurgular farklı. *Merhaba* bize göre selam, onlara göre *benden size bir zarar gelmez* şeklinde idi.

Ahmet Yesevi Türbesinde evli bir çift resim çektiriyordu ve ben gidip onları kutlamak istedim. Niye diye sordular, bir alış, veriş veya istediğim olup olmadığını sordular. İnsanlar kardeş değil mi, mutluluğunuzu paylaşmak istedim dedim. Siz nereden geldiniz dediler ve Türkiye deyince o zaman algıladılar, karşılık olmadan kutladığımı kabul ettiler.

Ürün yetişmediği söyledikleri boş alanlara domates ekilse zengin olur dedim ve beni ancak Türkiye'den gelen ziraat mühendis anladı ve de tastık etti. Tarımı kurtarma sohbeti yaptık.

Bakma ama Görememe

Bazı ortamlarda baktım ama göremedim ve bunlar ile farkındalığı yaşadım.

Miyop olmamın fark edilmesi

Orta okulda tahtada yazılanları okuyamaz oldum. Bunu aileme söyledim, ancak abarttığımı sandılar, ablam gibi gözlük takmak istediğimi düşündüler. Sonunda Göz Hekimine gidince, eksi bir derece miyopmuşum. Sonuçta gözlük takmam gerekti. Kalın plastik, bakalıttan siyah çerçeveli gözlüklerden taktım. Ben net gördüğüm için mutlu iken, ailem ise endişeli idi. Sonuçta başarı durumun iyileşti, ben rahat edip, sosyal olarak, çocuklar arasında alay konusu olmadığım için onlar da alıştılar.

Bu dönemde görmemenin başarı ile doğrudan bağlantılı olduğunu ve dört göz algısı yerine net görmenin benim ile ilgili olduğu, etraftakilerin bakış açısının ise önemli olmadığını fark ettim. Onlarla eşit olmuş, görebiliyordum. Oyun da oynayabiliyordum ve gördüğüm için daha başarılı idim.

Daha sonra güzel gözlük ile alim görünüş ile bir beğeni alabileceğimi de fark ettim. Kısaca miyop olmanın bir kusur olarak başarısızlığa iterken, diğer taraftan da bir menfaat boyutunu yaratıldığını gördüm. Eğer sizde var olup olmaması değil, ben, benim benliğim önemli, eşit olmak önemli, varlık, insanlık boyutu önemli dedim. Artık gözlük ile bütünleşmem gerekti ve bütünleştirme, çevrenin algısı, beğenmesi veya yer, yer ve ayırmacılık yapmalarını boş verip, kendime baktım. Artık insanlığın eşit ve aynı haklar için geçerli olduğu, sorun, kusur ve engelli olanların eşit boyuta getirmeleri ile insanlık boyutunun oluşabileceğini fark etmiş, algılamış oldum.

İkinci Aşama: Gözlük Kırılması

Gözlüğünüz kırıldığı zaman ve eksi altı derece olunca, bir bakıma birden dünyanız değişiyor. Başka gözlük bulamadığımız için artık bir süre başka bir boyutta oluyorsunuz. Bu açıdan bir hayal dünyası ve bir boşlukta oluyorsunuz. Evrenin reel olmadığı, artık farklı boyutların olduğu, sevgi ve diğer faktörler öne çıkıyor. Çünkü artık yanınızda sizi tutan ve yol gösteren birine gereksinimine ihtiyacınız var. Bu ilişki ve iletişim istiyorsunuz ve tek bağın da sevgi olmasını arzuluyordunuz. Bu durum size **sorun, kusur ve engelli olan bireylerin** gerçek ihtiyacının sevgi olduğu, insan sevgisi olduğunu fark ediyorsunuz. Etik ilkeler daha fazla dikkatinizi çekiyor ve engelli olmak değil, sevgisiz olmanın yaşanılmayacak bir boyut olduğu fark ediliyor. O dönemlerde kırılan cam ancak haftalar sonra gelmekte idi ve oldukça pahalı olduğu unutulmamalıdır. Kalın camlar, kalın çerçeveler içinde olmak bile özlenen olmaktaydı.

Üçüncü Aşama: Katarak ve lens takılması

Gözler artık görülmez oluyor, artık beyaz ve detaylı renk yok, düz mat renkler oluyor ve netleşmiyor. Gözde de basınç, glokom riski, oluşmaktadır. Görmek artık gözlük ile olanaksız olmaktadır.

Bu dönemde akla gelenler: 1) Aşık Veysel korneada oluşan leke ile görmediği anlaşılınca düzeltme teklifine, ben dünyamı kurdum, bunun bozulmasını istemiyorum, farklı evrende ben ne yapayım demiştir. 2) Baktığımız kendimiz ayna hayalimiz, adımız bile tersten okunuyor. Gerçek ile görünenin farklı olduğu, ne kadar zorlarsanız zorlayın, istediğiniz bilgiyi alın, artık gerçek görüntüyü göremiyor, netleştiremiyorsunuz. Aşık Veysel gibi görmemek mi, yoksa akıl ve gönül ile görmek mi tercihi öne çıkıyor. Gözünüzü kapatın ve öyle iletişime geçin ve ona göre karar verin veya gönlünüz ile hayran olun.

Prematürelerin Görmesini sağlamak

Bir başka durum: 3) Prematüre bebeklerin retinalarında başlıca üç halkada kanlanması olmaktadır. Özellikle ikinci ve üçüncü alanların kanlanmasının bozulması, damarlanma ile prematüre retinopatisi gelişmekte, lazer ile damarlar yakılarak genişleme önlenmekte ve gelişim ile üç boyutun da takibi ile görme sağlanmaya çalışılmaktadır. Bir ışık bile retinanın alması, bir görme ve daha sonra tam görmeyen olursa bile bu algılamının yaşamdaki önemi kaçınılmaz olduğu algılanmaktadır. Artık bu konu daha öne çıkarılmaktadır.

Katarakt ameliyatı olunmasa bile, gönül gözünü açmak, daha felsefi düşünme boyutunu gündeme getirmektedir. Acaba ben kendimi tanıyor muyum, her gün gördüklerimi acaba farkında mıyım soruları gündeme getirilmektedir.

Ben artık net görmek değil, pembe görmek, iyilik ve güzellikleri görmek istiyorum havası oluşmaktadır. Bunun çözümünün içinize, aklınıza sevgi doldurma olacağı algısı ile yaşamınızı değiştirmeniz gerekmektedir.

Katarakt Ameliyatı Sonrası

Ameliyat olduktan sonra ise, artık kırk yıllık dostun olan gözlükten uzaklaşmak zor olmakta, yataktan kalkınca gözlük yine aranmaktadır, eliniz boşlukta kalmaktadır.

Bir farklı boyut, çok fazla beyaz ve aydınlık olduğu, insanların yüzlerinde tek değil, farklı renkler ile pembelerin oynaştığı görülmektedir. İnsanlar artık daha güzel ve değişmişler, onlardaki ifadeler daha belirginleşmiştir.

Hafif makyaj artık algılanabilmekte, gençler daha bir güzellik örneği olmaktadırlar.

Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin engelinin kalkması değil önemli olan, insanlık ve dostluk temelinde, sevgi yolunda olmak, sevmek ötesi sevilme arzusu olmaktadır. Engel düzelse bile, masal gibi, hayal gibi kabul edilebilir olamamaktadır.

Görmek

Artık görmenin gözle olmadığı, olamayacağı daha net anlaşılmaktadır. Göz sadece bir araçtır, önemlidir ama, bakmanın boyutu, bakmayı kavramalıdır. Kötü şeylerde gözleri kapatmalı, gözü bile yormamalıdır. İyilikleri ise daha iyi görmek için gözleri daha açmak ve daha iyi algılamak gerekir.

Yeni neslin ne kadar güzel olduğu, sadece görüntü ile değil, gönülleri ve kalpleri bozulmamış, başlarına gelen olayların onları soğutmadığı, daha mutlu ve geleceğe ümitle bakmaları bizleri ne kadar mutlu kılmaktadır.

Prematürenin görmesini sağlamak

Bir prematürenin görmesi ötesinde, onun anne elinin değmesini ve algılamasını sağlamak, baktığı zaman annenin o yuvarlak yüzünü görmesi ve insanın sevgisini algılamasının önemi daha iyi fark edilmektedir.

Sonuç

Göz hekimleri sadece görmemizi sağlamıyorlar, bizi görme ve görmeme sorgularını sormamızı ve bir insanlık boyutuna getirerek, acaba gördüklerimiz gerçek mi boyutu oluşturmaktadırlar.

Bu Evren görmeye, bakmaya değer mi? Ortada birçok sorun ötesi, kirli, pis durum varken neye ve niye bakıyoruz sorgusunu sorarken, birden güzellikleri, doğayı, insanları ve gülüşleri görüp, hayran ve sevgi dolu olmak algılanmalıdır.

Basit olarak gözümüzü kapatalım, görmeyelim, sadece duyma ve dokunma ile yapılan, bize gözümüz önüne görüntüsü gelmektedir. Gülen bir yüz, yaşamın temel amacı olmaktadır.

Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin duygu, düşünce ve algılarının farkına varmak için lütfen, biraz uzun süreli gözünüzü kapatın, hatta tavsiyem bir bez ile bantlayarak, fazla değil on dakika yaşamaya çalışın.

Okumak, eğitim almak ise farkındalığı arttırma amacını oluşturmalıdır ki bunun metodu da sevmek ve düşünce boyutu ile sevgiyi geliştirme olmalıdır.

Görme, bakma ve algılama farklı ama bütünleştirilmesi gerekli bir boyuttur. Temel metodu da sevgidir, sevmedir. Görmeyi sağlayan her birey bir melek olmaktadır, melekleşmektedirler.

M. A. Akşit Koleksiyonundan

Her birey tek, eşsiz, emsali olmayan,
olmayacak ve bağımsız, insan olarak bir
varlıktır.

Her Bireyin İnsan (Homo sapiens, sapiens) olarak eşit hak ve özgürlüklere sahip olması, doğal bir varlık hakkı olarak oluşturulmalı, sağlanmalı, korunmalı, gözetilmeli ve destek olunmalıdır.

Bireyin sıfatları değil doğrudan ad ve soyadı yeterli olmalıdır. İnsanların varlık ve kimlik bilgileri olarak adları ve kayıt numaraları gibi tanımlamalar dışında başka bir sıfatın veya tanımlamanın yapılmaması gerekir. Fiziksel özellikleri, cinsiyeti, ırk ve kültürel, vatandaşlık boyut dahil, eğitimi, sosyal, politik ve her türlü tanımlamaların insanları gruplandırma ve sınıflama yaratacağı için, ayrıca belirtilmesi yasal ve etik açıdan gerekmedikçe belirtilmemelidir. Her bireyin durumu, inancı kendine, bizimki de kendimize ait olmalı, saygı, gizlilik ve bireyin özellikleri, mahremiyeti içine alınmalıdır. Tüm evrensel İnsan Hakları kapsamındadır.

Örneğin; kadın ve erkek yaklaşımının bir dayanağı, gerekçesi olmalıdır, insan yaklaşımlarında anlamı olamaz. Bir hekim sosyal anlamda cinsiyetsizdir. Kişiler arasında cinsiyete dayalı bir ilişki olmadıkça tanımlanmaması gerekir.

Varlık olarak hepimiz atomlardan oluşmaktayız, aynı doğa kanunlarına tabiyiz, eşitiz. Bu Evren’de canlı varlıklardan biri olarak, cansız oluşumlarında temel yapı maddesi olan atomlardan oluşan, Homo sapiens, sapiens denilen bir tek tür olarak, mevcudiyetimizi sürdürmekteyiz.

Oluşan yapı, belirli bir genetik, çevresel, farklı etkileşimler ile tek hücreden gelişmekte, bir değişim boyutu geçirmektedir. Bu değişim boyutu, intrauterin olarak çeşitli canlı varlıkların gelişimine benzer olsa da her bir insan kendisine özgü oluşum temelli bir gelişim sürecini geçirmektedir. Gelişimsel olarak anne ve babadan gelen genetik yapının, karakterlerin kendisine özgü yapılanması ile, bu Evrende tek ve özel, özgün bir yapı oluşturduğu, anormal yapıların, anomalilerin ve bozukluklarında bu değişim ve gelişimin doğal yapısı gerektiği de gözlenmektedir. Anomalilerin bir kısmı, yaşamsal boyuta gelmeyenlerin intrauterin veya doğduktan sonra ölmekte veya çeşitli tıbbi yaklaşımlara gereksinim duymaktadırlar. Hangi düzeyde olursa olsun, tüm canlı doğanların, sorun, kusur, engelli olan veya prematüre gibi uzun süreçte bakım gerektirenlerin olması, oluşması bu varlık, var oluşun bir doğal sonucudur. Yadırganacak bir boyutu da olamaz.

Engelli veya herhangi bir şekilde tanımlama ayırmıcılık olarak insanlık suçu kavramında ele alınmalıdır.

Hangi düzeyde olursa olsun, anomaliler ve engeli olanların tanımlanması ayırmıcılık ve onları sınıflandırma niteliğindedir. Görme engelli olan bir kişi ile iletişim ve ilişkilerde, onun yapamayacağı boyutlar, yazı ve şekiller ile bir boyut yakalamanın anlamı olamaz. Aynı şekilde iki aylık bir çocuğa matematik sorusu sormak ve dün, bugün ve yarın gibi zaman kavramlarını da belirtmek anlamsız olacaktır. Sorun bireyde değil, onu soran kişide ve zihniyettedir. İnsanlık boyutu, kişilerin, fiziksel, ruhsal insanlık, maddi, manevi, sosyal, kültürel durumları ile ilgilenmemeyi gerekli kılar. Sadece iletişim ve ilişkilerde etkinlik ve yeterlilik açısından özel ve özgün yaklaşımı gerekli kılar. Bunun basit boyutu da sevgidir, birey olarak, haklara saygı temelinde, insanlık açısından karşılıksız bir sevgi olmalıdır.

Her birey tüm insanlık haklarına sahiptir; insanlık hakları sağlanmalı, desteklenmeli ve uygulanmalıdır.

Homo sapiens, sapiens olarak aynı tür boyutunda, bireyin özgürlüğü, bağımsızlığı temelinde, canlı olmasının anlamı olarak, tüm insan hakları sağlanmalıdır.

İnsan Hakları, doğal, doğrudan kazanılan korunması, gözetilmesi ve sağlanması gereken boyuttur.

Engelli veya herhangi sosyal, ekonomik, kültürel, medeni durumu, politika, inanış, fiziksel özellikleri ile çevresi dahil olmak üzere, ayırmıcılık yapılmaması gereken bir durumdur. Örneğin; bir insanın günlük sıvı gereksinimi, yaşına, kilosuna ve hastalık gibi bazı özel durumları dışında aynıdır. Ancak bireysel farklılıklar nedeniyle metabolizmasına bakılarak, aldığı, çıkardığına göre yaklaşım yapılır. Böbrek yetmezliği gibi durumlar yine farklı yaklaşımı gerekli kılar. Buradan da görüleceği gibi, yaklaşım farklılığı, bireyin fizyolojik ve fizyopatolojik durumuna bağlıdır, diğer tanımlamaların yeri olamaz.

Engelli olmak, bireyin tercihi olmadığı, kaza ve diğer sorunlar ile oluşması da söz konusu olacağı için, gelişen bir kavram olarak bakılmalıdır.

Engellilerin engelinin olup olmaması, bunların tam tedavi edilip edilmemesi, insan olarak eşitlik kavramından uzak olamaz. İnsanlık ve insan haklarına sahip olabilmek için, Homo sapiens, sapiens olmak ve canlı bir varlığının olması yeterlidir. Sadece engeline göre özel ve özgün yaklaşım, özellikli eğitim ve uygulamaların gerekli olduğu bilinmelidir.

Engelli veya özellikli bir sorunu olan birey, birey, aile veya toplum değil, insanlığın bir değeri olarak görülmelidir. Her birey tüm insanlığın değeridir, bu onların kendi başlarına yeterli ve yetkin olması ile değil, canlı bir varlık olması yeterli bir gerektir. İnsanlık bir insanlık onurunun temsilcisidir.

Kişiler veya insanlık boyutunda insan haklarını bireysel savunular, serbest kendi seçimlerini yapma, bağımsız ve özgürlükleri, bireysel özerliklerinin en üst düzeyde tutulması önemsenmelidir. İnsanların bir temsilcisi olarak sosyal yapıda yerlerini almaları, ayırmıcılık yapılmaması, etkin ve verimli olmasının sağlanması gereklidir. İnsanları kadın, erkek gibi ayırımı bile kabul edilebilir olamaz.

Tüm insanların engelli veya herhangi bir tanımlı olsa bile insan olarak; bilinçlenmeli, insanlık açısından farkındalıkları olmalıdır, bunun birey kadar tüm insanlık, toplum ve kamu, kurum ve kuruluşları için geçerlidir. Bireyin doğal hakkı olarak eşitlik sağlanmalı, oluşmadığı durumda da insanlık suçu olarak ihbarı zorunlu hukuksal durum olmaktadır.

